

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Pokrajinski strankin zbor v Celju.

(Dalje.)

Sodr. Vinko Eisinger (Slovenj-gradec): V adnjih letih, posebno pa od trboveljskega kongresa se je marsikaj izpremenilo. Delo v preteklem letu je bilo dobro, ker smo imeli tajnika, ki je delal in ki nas je v marsičem prepričal, na kar smo prej drugače gledali — tudi jaz sem bil njegov nasprotnik — ali pa smo se strinjali zato, ker je bilo tako tudi naše prepričanje. Videli smo korupcijo in treba je bilo vzeti nož v roke. In on je bil edini v Sloveniji, ki si je to upal. Člankov so dr. Bernota nekateri mnogokrat niso razumeli, bili pa so na mestu. Mi hočemo povedati ljudem resnico, in sicer javno v listu. Povedati se je morala.

Mariborski sodrugi so nas imeli na celjski okrožni konferenci za norca. Zahtevali so od nas, da naj glasujemo za ali proti »Enakosti«. Ko smo pa vsi brez izjeme glasovali proti, ker še en sam časopis težko vzdržujemo, so vendar začeli izdajati »Enakost«.

Sodr. Jurij Jeram (Jesenice): Lanski kongres je bil baže za nekatere preoster. Tudi stari socialisti niso znali zaspati vsega tako, da bi ne bilo prepričani. Trboveljski kongres pa je napravil ali — ali. Sedaj je telo zdravo. Kdor obsoja lanskim kongres, pač ne spada v delavske vrste. — Kadar bomo imeli jasnejše možgane in več izobrazbe, potem tudi ne bo več nezaupanja do intelektualcev. Odločati moramo mi delavci in seveda če mogoče roko v roki z izobraženci.

Pokrajinskemu odboru so očitali to in ono strogost, na Jesenicah pa so rekli, da je še premalo ostro nastopal.

Glede Zarjanov naj omenim samo to, da naj tisti od njih, ki so zapeljani, pridejo v stranko. Z njih voditelji pa, zapeljivci, ne bomo nikdar mogli sodelovati. Kako nesramna in za delavstvo nadvse škodljiva je pisava »Zarje«, izprevidite delegati lahko iz članka »Iz Jeseniške doline«, ki bi nam Jeseničanom pri bodočem gibanju lahko mnogo škodoval, če ne bi stali na straži. Prosim zbor, da mi dovoli prečitati ga.

Predsednik da na glasovanje, zbor dovoli, so dr. Jeram čita:

Iz Jeseniške doline. Cenjeni sodrug urednik! Nisem se ravnal po obljubi, da bom poročal večkrat novice iz naše Goranske. Dolgo že nisem nič pisal, čeprav sem že večkrat nameraval pisati o tem ali onem dogodku. Kadar sem sedel, da bi kaj pisal, pa sem se skesal, in sicer zaradi tega, ker se mi dogodki niso zdeli dosti važni! O prepričih med delavskimi zapniki in voditelji bi vam že večkrat lahko kaj poročal, pa se mi ne zdi lepo o tem pisati. Omenim le toliko, da oni, ki so v strokovni kot politični organizaciji delali z vso vehemenco s komolci, da so se prišli na površje — kot dober kristjan pravim, da jih tepe božja šiba zaradi njihovih obrekovanj, kar se je najbolje pokazalo pri zadnjem shodu, ko so se morali zateči v senco policaja, da niso bili postavljeni na hlad, niso srečni možje. Tako presojam situacijo jaz, ki mirno opazujem te dogodke. Pa pustimo to, ker prej ali slej bo delavstvo samo zahtevalo slogo in bratstvo ter nikomur, ki bo nasprotoval, tudi policajska »marela« ne bo po-

izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Franciškanova ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

magala. Konjunktura zadnji čas ni v naših plavžih in ne na Dobravi v tovarni za elektrodesijajna, vendar smo bili do- slej še vsi zaposleni. Na horizontu valutne špekulacije pa se nam zelo slabo obeta! Dokazi za to bojazen so namreč ti-le: Če- ško železo je prihajalo k nam v Jugosla- vijo še prej, ko je naša krona notirala 100 kron 2 švicarska franka, danes pa notira 1.40. To se pravi, da Češka uvaža v Ju- goslavijo danes brez vseh ovir železo ki- logram za 3 krone ceneje, kakor so naše jeseniške cene! Posledica tega bo, da bo tovarna v kratkem pogasila eno peč in da bomo obratovali samo z eno. Kaj pomeni to? To pomeni, da ravnateljstvo prične pritiskati na plače, in kar je še najhujše, grozi brezposelnost. Kar se tiče tovarne elektrodov na Dobravi, ima naročil še do novega leta. Ravnateljstvo se je zadnje dni pri nakupu angleškega premoga in sta- rega železa, ki ga je kupilo na Franco- skem, če se smem tako izraziti, zelo za- špekuliralo za celih 5 milijonov kron, če ne več? Tega so krivi politično-gospodar- ski žonglerji v Beogradu, ki žonglirajo z valuto vedno tako, da imajo njihbanke več prida. To vsoto je družba izgubila zara- ditedga, ker je naša krona tako rapidno padla, angleški funt in francoski frank pa sta v vrednosti narasla. Zakaj, ko sta pri- šla premog in železo in je bilo treba pla- čati po takratni angleški in francoski va- luti. To je sad nacionalizacije naše indu- strije, ki služi le gospodarsko-političnim žonglerjem in njihovim bankam. Konec vseh koncev pa je ta, da navsezadnje pod- jetnik pritiska le delavca ob steno. Kranj- ska industrijska družba ima v svojem podjetju investiranih 50 milijonov zlatih kron. To pomeni danes glavnico 1 in pol

R. U. R.

(Prispevek h kritiki.)

»Idejno je delo staro, kakor je star človeški napuh, iz katerega se je rodila želja izumiti umetnega človeka.« Takole stoji zapisano v »Ljubljanskem Zvonu« in nič drugače. Tale stavek, ki mu s stališča pametne in splošno priznane sintakse ni mogoče očitati nobenih posebnih grehov, pa je kriv, hm, kriv je in konec besedi. Pr nas je kritika prišla po nerazumljivih potih do profesionalnega značaja in po- sledica tega čudnega deistva so še bolj čudni pojavi, da se nahajajo med nami ljudje, ki jim pravimo kratkomalo kritiki. Pomislite, prosim! Vaš poklic? Kritiki! Najbolj gorostasno in absurdno pa je to, da se vam spravi tak možakar na vsako umetniško delo, kritizira drame, žaložge, komedije in celo predstave na odru, ki jim je dorasel prav tako kot vaški šolarček Einsteinovi teoriji. Prav je, da je tudi du- ševno delo razdeljeno racionalno, so pa slučaj — in teh bi lahko našli čedno

število — ko je ta racionalnost nekoliko pretirana in izgublja svoje prvotne oblike, vredne javnega priznanja in zasebnega spoštovanja.

Kot sužnji cele vrste globoko vkore- njenih navad in gojenci strogega, pe- dantičnega in precej pristranskega učite- lja — takoimenovane zapadne kulture, večkrat res ne razumemo človeka, ki se je sprl s tem dlakocpcem, stopil na oder in govoril o stvarih, ki jih nikoli ni slišal od svojega učitelja. Da se ne moremo ali pa nočemo strinjati z umetnikom, ki br- ska po naskrivnejših kotičkih našega do- mačega, pristnega, večkrat radi lastne duševne lenobe nam samim neznanega življenja, kjer se najbolje počutimo, ka- dar in če nas nihče ne moti, je popolnoma naravno. Še bolj naravna pa je naša sicer malo utemeljena zakrknjenost, kadar sku- ša kdo poseči v naše kolektivno življenje, posvetiti za kulise ali če hočete narav- nost v obraz naše družbe in sneti masko z našega skupnega obraza. Seveda, če stojimo tako razkrinkani sami pred seboj

in se ne spoznamo zato, ker nam je maska pregloboko vtisnjena v spomin, to še ni smrten greh. Drugače pa je, če vemo, da smo mi, pa trdimo, da nismo da je to uto- pija, fantazija, kubizem in končno krona- mo vsa ta čudovita in nepotrebena imena z drastičnim izrazom — glupost. Brez dvoma je to najkrajša pot in najbolj pre- prost način spraviti s sveta nekaj, kar se ne viema z načeli našega družabnega življenja. Prvi je napisal, drugi prikimal, češ, res je, kar je napisano, sto jih je to prečitalo, tisočim je bilo povedano in glu- post človeka, ki morda v resnici ni tako glup, je patentirana in priznana kot ne- omaina resnica. Toliko v splošnem.

Predno pa spregovorim nekaj besed o Čapkovih kolektivni draži »Rossumovi Univerzalni Roboti«, naj pripomnim, da je po sološnem prepričanju nezmotljiv samo rimski navež in je mogoče, da se celo av- tor ne bo strinjal z mojim razumevanjem njegovega dela, ki mu nočem obesiti no- benega modernega fraka, ker je že itak preveč obtežen. Dobesedno sem tudi jaz

millarde. In tu nastane vprašanje, kje imamo v Jugoslaviji tako veliko kapaciteto, ki bi mogla finančno fundirati ta podjetja? In, ker nimamo take finančne kapacitete, se dogaja to-le: Ravnatelj jese- niških plavžev pleše v Ljubljani okoli vseh bank, da nabere potrebni denar za izplačilo delavcev in nabavo surovin. Za ta večna posojila plačujejo jese niški plav- ži po 18 odstotkov obresti! Z drugimi be- sedami: jese niški plavži so molzna krava ljubljanskih bank. Ta denar se naravnost ubije; od njega nima nič ne delavstvo ne tovarna. Drugače bi pa bilo, če bi imel jese niške plavže v rokah angleški ali francoski denarni koncern, ki ima zdravo valuto in pa svoj denar na razpolago. Žalostna resnica je to, ali resnica je resnica, pod katero trpi v prvi vrsti delavstvo v tem kapitalističnem sistemu. Predaleč sem že zašel; nehati moram, da mi ne pošljejo opomina naši orjunaši. — Zdrav- stvuje! — Vaš Lovro R.

KARLO KOCJANČIČ, Maribor:

Ne bodimo vosek!

(Dalje.)

Pa čeprav bi šlo ono nasprotstvo na rovaš kongresa, vseeno si upam trditi, da je moj prijatelj v velikih zmotah. Vsak človek ima pač svoje dobrodušne ure, tu- di najželeznejši, in taki uri je sodrug F. S. podlegel, ko je napisal svojo misel v strahu radi bližajočih se volitev, ki nas ločene lahko nerodno presenetijo (no, je- klena stranka mora preko takih nerodno- sti!) Napisal je, da je prepad med nami in Mariborom le navidezno tako globok. Ta- ko, tako — jaz pa pravim, da so med na- mi takšne ločilke, da je za nas sploh ne- dopustno storiti prvi korak k zopetnemu združenju, dokler jih Mariborčani sami najprvo ne izbrišejo in se zopet znajdejo na tisti mrtvi točki, kjer smo jih pred par meseci prepustili njihovi usodi. Za nas bi bil prvi korak prav tako nesmiseln, ka- kor če bi hoteli še enkrat oživetiti že dav- no mrtvo misel, da navežemo brez teme- ljitih garancij ponovne stike z izključeno ljubljansko organizacijo. Sodrug F. S. bo to uvidel, čim se malce pobavim s točka- mi, ki jih navaja kot povoljne za spo- razum.

Pravi, da bi bile najhujše zapreke v načelnih razlikah, katerih pa najbrže ni, ali pa so tako malenkostne, da bi se takoj razpršile, čim pojasnimo drug drugemu

svoje stališče. Čudno, če so tako malen- kostne ali pa naznotraj in naokoli votle, potem se moramo le vprašati, čemu jih niso Mariborčani navzlic ponovnim po- jasniliom že davno razpršili, ker prijetno jim pač ni v njihovi »splendid isolation« — to jaz vem. Pa pogledimo! Predvsem mislim, da je sodrug F. S. sveto prepri- čan o veljavnosti in načelnosti tistih do- ločb, ki se je stranka tri leta zanje bo- rila, da jih je položila v svoj pravilnik. Saj je bil moj dragi F. S. vendar med pr- vimi levi, ki so strašili krog sebe, da so zidarji lahko nemoteno zgradili našo stav- bo. In sedaj se sodrugu F. S. naenkrat zdi, da je to malenkostna načelna dife- renca, ali pa da je sploh nič ni, če prav- imo, da je vsak socialist, tudi tisti, ki čuti potrebo biti zadovoljen, dolžan ostati v dograjeni stavbi in zvesto izvrševati svo- je dolžnosti. Mariborčani pa ti gredo in kratkomalo z neizvrševanjem teh dolžno- sti izsilijo svoj izhod iz hiše!? Menim, da se sodrugu F. S. vsaj ta malenkost ne zdi več tako malenkostna.

Druga je ona s progresivnim dav- kom. Koliko truda, da smo ga v naših or- ganizacijah uvedli kot edino socialistični davek, in ko je bil že povsod priznan in izvaian, pa pride Maribor in ga iz čisto navadnega oportunitizma zamenja s sta- rimi, kristanovsko-buržoaznim načinom pobiranja prispevkov in osebnih podpor. Saj ne gre za prispevke, ampak za fakt, da se je nekaj pravičnega zamenjalo s kri- vičnim. No, in ta fakt krivice za pravico, ali je tudi ta fakt diferenca, ki je ni?

(Dalje prih.)

Politične vesti.

+ Vlada in proletarska stranka, 13. t. m. sta bila pozvana v obče odeljenje mestne uprave Belgrad Triša Kacero- vić in Niko Todorović, člana akcijskega odbora nove proletarske stranke. Dobila sta naznanilo, da prepoveduje vlada vse konference za ustanovitev proletarske stranke. Ta odlok utemeljuje vlada z za- konom o zaščiti države. — Predstavniki proletarske stranke bodo poskušali na drug način ustanoviti nameravano prole- tarsko stranko.

+ Ogrska in Bolgarija zbirata baje na naši in rumunski meji svoje čete — taka poročila so dospela v Belgrad. Ker se pripravljajo Madžari tudi na češkoslo- vaški meji, zato so vse te države male

antante poslale svojim zastopnikom v Budimpešti in Sofiji navodila, kako naj nastopijo, da preprečijo v kali vse zaplet- ljaje. Ker se nahaja v Budimpešti tudi kontrolna komisija velike antante, imajo poslaniki male antante nalogo opozoriti tudi nio na pojave ob ogrski meji. — Ogr- ska vlada pa je imela sejo in je sklepala o ukrepih proti razširjanju vesti o njenih vojnih namerah. Obrnila se bo radi tega na Zvezo narodov. Ogrski listi poročajo, da je odredila Rumunska delno mobili- zacijo na madžarski meji.

+ Rusi baje mobilizirajo, ker hočejo izrabit zmešnjava, ki vlada v Evropi. Belgrajski »Novi List« poroča, da so vdre boljševiške čete v Besarabijo in preko- račile rumunsko mejo. — O Rusih poro- čajo tudi, da so začeli prav ostro nasto- pati proti katoliškim duhovnikom. V Mo- skvi se je pričela razprava proti katoli- škemu škofu Cieplaku in 15 duhovnikom, ki so obtoženi zarote v letu 1915.

+ V Porenju so Francozi zasedli še Bochum. Tako bodo zdaj francoski, belgijski in italijanski inženirji kontrolirali sko- ro vse plavže in vso produkcijo železa v Nemčiji. — V mestu Kralj Stille je prišlo do sponadov med francoskimi vojniki in prebivalstvom. — Poveljnik ameriških čet v Porenju je dobil povelje, da mora 18. t. m. odrinuti v domovino. — Tudi an- gleška vlada ima namen odpoklicati svoje čete iz Porenja. S tem naj bi pokazala, da se ne bo več vtkala v politiko na evropski celini.

+ Ameriški glas za revizijo mirov- nih pogodb. »Washington Post« je obja- vila članek, v katerem razlaga, da je re- vizija versailleske mirovne pogodbe ne- obhodno potrebna, če si Evropa v resni- ci želi miru. Francoski vpad v ruhrsko ozemlje je velika pogreška, katere posledice bo Francoska hujše čutila nego Nemčija. Naloga druge mirovne konfe- rence bi morala biti revizija mirovnih pogodb. Zedinjene države bi na tej kon- ferenci sodelovale. Jasno bi se moral do- ločiti cilj revizije.

Dnevne vesti.

Informacijski krožek se snide danes v ponedeljek točno ob 20. v običajnih prostorih. Udeležence opozarjamo, da se bo seja začela točno ob 20. in da za za- mudnike ne bomo ničesar ponavljali.

Protestni shod, ki ga je sklicala v nedeljo dopoldne Zveza delovnega ljud-

razumel to dramo vsaj približno tako, ka- kor jo je komentirala naša kritika. Avtor je zložil svoje misli, ki jih je najbrže po- prej malo razvnel s kozarčkom dobrega starega vinca, v primeren popotni kov- ček, kupil vozni listek prvega razreda v časoplovu in odjadral kot izreden turist nekam v neznano bodočnost. Ko se je na- veličal tisočletnega tavanja po neskonč- nosti in mu je začelo primanjkovati zrač- nih in jedilnih konserv, je ustavil časo- meter in krenil s svojim čudovitim apar- atom spet nazaj proti materi zemlji. Časo- plov je pridrvel v ozračje, tu ga je gosp. Čapek prav vlijudno prosil, naj se spre- meni v zrakoplov, časometer ga je uslišal in izkrcal na nekem otoku srečno na zem- ljo. Toda — ah, oh! Kdo bi si mislil! V času, ko je naš znanec užival vse sladko- sti pretresljivih občutkov svoje vseмирne turneje, je udeistvil nenasični genji člo- veka na zemlji misel, ki je »stara, kakor je star človeški napuh, iz katerega se je porodila želja izumiti umetnega človeka.«

Na zemlji stoji ogromna tvornica umetnih ljudi; tu je ravnatelj, zdravnik, tu so inženirji, tehniki, kemiki in vsako- vrstni drugi učeni možje, ki kuhajo in pe- čejo v steklenih cevah zagonetne snovi, razkrajajo elemente, se norčujejo iz pri- rode in njenih zakonov, vlivajo človeška telesa, sstavljaajo oči, ušesa, nosove, srca, možgane, vežejo vso to robotijo in tek- mujejo z Bogom, ki je usvaril človeka iz prsti. Umetne ljudi pošiljaajo kakor »Pe- ko« svoje čevlje na vse strani. Roboti, ki so bolj poceni kakor mrtvi stroji, se mno- že dan za dnem, napolnili so Ameriko in Evropo, izpodrivajo pristne ljudi. Rossu- mova tvornica pa jih pošilja na svetovni trg čim dalje več. In kako praktični so ti stroji v človeški obliki! Stopajo kakor mladi rekruti, roke in noge iztegnjene po najnovejših predpisih vojaške dresure, sredi idiotskega obraza je prilepljen nos, ob straneh stoje kakor dva grenadirja ušesa, tu so oči in usta, vse je v najlep- šem redu. Le možgani so urejeni tako, da

ponavljajo samo to, kar veli gospod rav- natelj ali inženir. Razumem, ne smem mi- sliti, moram samo delati, gospod je tako zapovedal, jaz sem robot, nisem človek ne poznam človeškega življenja... Čudo- vit ideal hlapca, ki ve in dela samo to, kar misli in mu velewa gospodar. Toda nesrečno človeško srce je uničilo, kar je ustvaril um. Menda ga je ugriznila muha ce-ce ali pa ga je obsedel satan, to ni po- polnoma jasno, zgodilo pa se je, da je zdravnik primešal v snov, iz katere je tvornica izdelovala bedaste, nalašč za ro- bota namenjene možgane, nekaj, kar je spreminilo poslušen aparat v pristno sre- dišče človeškega duševnega življenja. Roboti so začeli misliti in presojati samo- stojno. Hlapci so spoznali navidezno moč gospodarja, ponizevalno in nedostojno vlogo, ki so jo igrali, dokler so nosili v glavi peščico riave snovi, ki je bila v bi- stvu popolnoma enaka kostrunovim mo- žganom. Spoznali na so tudi svojo moč.

(Dalje prih.)

stva, da protestira proti zavlačevanju konstituiranja ljubljanskega občinskega sveta, je dobro uspel. Velika dvorana v »Unionu« je bila do zadnjega kotička zasedena. Večinoma so vsi zborovalci pri-trjevali govornikom (prof. Fabjančiču, Žorgi, Čelešniku), ki so bičali vlado, ker brez utemeljitve zavlačuje konstituiranje obč. sveta. Proti koncu shoda je prišlo do rabuke, ko se je priglasil k besedi g. posl. Kopač. Zborovalci so začeli s hrupom in žvižganjem protestirati, tako da ni smel in ni mogel govoriti. Izvoljena je bila deputacija, ki se je podala na pokr. upravo, da zahteva pojasnila in protesti-ra proti zavlačevanju.

Poštna razmere v naši državi. Pre-jeli smo: Škandal moram imenovati, kar se je pripetilo. Stvar je namreč ta-ka, da na jug ne smeš več pisati v lati-nici, ker pošljejo vse nazaj s pripom-bo: nepoznato. Tako n. pr. je pisal nek-do iz Ljubljane v Belgrad več priporo-čenih pisem, ki so jih zavrnil s pri-pombo: nepoznato. Vendar ne gre, kar danes zahtevajo, da bi se morali na-učiti najprej cirilice in potem bi še le smeli komu pisati. Pred nedavnim ča-som sem bral v nekem belgrajskem listu, da je na Slovenskem silno mnogo analfabetov — če je pismen samo tisti, ki zna cirilico, potem je sodba belgraj-skega lista pravilna. — Opozarjamo poštno ravnateljstvo, da napravi red.

Predsedstvo pokrajinske uprave ob-javlja: Med ljudstvom so razširjene razne vesti o mobilizaciji vojske in o sklicanju narodne skupščine. Vse te vesti so lažnjive in tendenciozno izmiš-ljene. Razširjevalci takih in podobnih lažnjivih vesti naj se izsledijo in izro-čijo kompetentni oblasti v kaznovanje.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo obvešča, da se bo vršil društveni občni zbor v sredo dne 24. ja-nuarja 1923 ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo funkci-onarjev, 2. sprememba društvenih prav-il, 3. določitev članarine za leto 1923., 4. volitve, 5. slučajnosti. Društveni čla-ni naj prinesejo članske legitimacije s seboj v dokaz, da imajo na občnem zboru volilno pravico. — Odbor.

Zveza nastavlencev denarnih za-vodov in velepodjetil za Slovenijo v Ljub-ljani se naitopleje zahvaljuje za veliko-dušno naklonenost vsem denarnim zavo-dom in drugim darovalcem za prispevke povodom prireditve dne 5. januarja 1923. — Odbor.

Dama, ki si je v petek zvečer dne 12. t. m. pri predstavi »Lilom« v dram-skem gled. sposodila pri biliterju v par-terju na desni strani kukalo in ga poza-bila vrniti, je dobro znana in se naproša, da ga takoj prinese v dramsko gledališče k vratarju.

Delavci! kupuite čevlje samo z znam-ko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši in ker s tem pomagata k zaslužku lastnih sodrugov. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana. Breg 20.

Celje

Protestni shod stanovanjskih na-jemnikov v Celju gospodom pri »Novi Dobi« ni všeč, ker po njihovem mne-nju ni dosegel pravega namena. Tako piše »Nova Doba« dne 11. januarja 1923. — Mi radi priznamo »Novi Dobi«, da se je končalo njeno umetno stran-karsko delo z javnimi nameščenci, ki so jih gg. JDSarji vedno izrabljali ter jih vpregli v svoj strankarski voz s po-

močjo Žerjava, Reisnerja in dr. Ku-kovca. Spretno ste naglašali, da ste za-stopniki vseh slojev. Skrbeli ste zato, da javni nameščenci na shodih niso zvedeli resnice, kdo je krivec obupne-ga položaja, v katerem se javni na-meščenci nahajajo. Javnim nameščen-cem (z izjemo nekaterih uradnih pred-stojnikov) bo sedaj menda že jasno, da se morajo otresti raznih političnih man-datarjev kapitalističnega kova. Zato so tudi pripravljeni proti volji nekaterih — poslušati na shodih socialiste. »No-va Doba« trdi, da je bil 5. t. m. shod javnih nameščenцев in društva stano-vanjskih najemnikov. Resnici na ljubo konstatiramo, da so bili po celem mestu raztreseni letaki z označbo »Shod sta-novanjskih najemnikov« in prav ničesar ni bilo videti o kakem društvu jav. nameščenцев. Poleg letakov se je vršila tudi ustmena agitacija, agitrali pa so javni nameščenci in vabili delavce na shod stan. najemnikov. — Na shodu samem je govoril za stanov. najemnike samo predsednik s. Koren, takoj za njim pa g. prof. Reich (JDS) v imenu org. jav. nameščenцев, ki je podal neko vođeno izjavo, katero je zbor soglasno sprejel. Rekel je pa tudi, da bi rad še več povedal, pa ga je sram. Najbrže ni hotel razodeti demagogije demokrat-skih voditeljev, ki so povzročitelji vse-ga socialnega zla javnih nameščenцев in stanov. najemnikov. Da je zbor zve-del resnico, zato sta poskrbela ss. Ber-not in Leskošek. Tisti Leskošek, kate-remu nedavno na nekem javnem shodu predsednik g. dr. Brunčko ob navzoč-nosti g. ministra dr. Kukovca ni hotel dati besede. Besedo je Leskošek dobil šele, ko je zbor z glasovanjem odločil. Ko je s. Leskošek nastopil kot govor-nik, jo je g. dr. Kukovec urnih krač od-kuril. Da ni bil s. Leskošek na shodu stan. najemnikov sam osebno zainteresiran, dokazuje baš dejstvo, da je bilo na shodu najmanj toliko delavcev ka-kor pa jav. nameščenцев. In da so bili delavci na protestnem shodu zaintere-sirani, nam gotovo ni treba posebej na-glašati, ker baš nad delavci je demo-kratska klika svoj čas pod ero Loger-jevo izvajala največji teror. Sodr. Les-košek je najemnik in član organizacije stan. najemnikov ter je prišel na shod z naročilom strokovnih organizacij, da poda izjavo, če bodo to storile druge organizacije. — Jasno je torej, če go-vori g. prof. Reich v imenu javnih na-meščenцев, da sme govoriti tudi tajnik strokovnih organizacij brez ozira na to, kakšni politični stranki da pripada, zlasti pa, ker je bilo zborovanje javno. In to »Novodobarjem« ni všeč, ker mis-lijo, da imajo demokratski patent proda-jati na vsakem javnem shodu revščino javnih nameščenцев, katero so v naj-večji meri sami zakrivali, ter javne na-meščence s tem še enkrat vpreči v ka-pitalistični voz pogorele JDS. Sodrugi Leskošek je podal sledečo izjavo: Pro-testiramo proti visoko odmerjeni na-jemnini, ki so jo uvedli nekateri hišni posestniki na temelju popolnoma ne-jasnega pravilnika k stanovanjski na-redbi. (Ur. l. štev. 129. izza 1. 1922.) Protestiramo nadalje proti pristranske-mu postopanju gospoda ministra dr. Žerjava, ker je kot bivši minister za socialno politiko izdal pravilnik k sta-novanjski naredbi poprej, nego je izdal pravilnik k zakonu o zaščiti delavcev (Ur. l. štev. 74. z dne 13. 7. 1922), po katerem bi se omogočilo delavskemu razredu varovati svoje gospodarske in-terese ter izbojevati potrebno zvišanje mezd k zvišanju stan. najemnine. Po-

udarjamo, da je bil g. minister poklican za to, da bi varoval v prvi vrsti delav-ske interese, ne pa interese hišnih posestnikov. Priznavamo, da današ-nje najemnine ne odgovarjajo na-jemnini predvojnega časa, konstatira-mo pa sočasno, da tudi del. mezde niso v skladu s sedaj odmerjeno najemnino. Izjavljamo končno, da bomo akcijo or-ganizacije stanovanjskih najemnikov vsestransko podpirali. — Izjava je bila proti volji dveh dem. glasov soglasno sprejeta. Tako se je odigrala žaloigra za pristaše »Nove Dobe«. Sedaj imajo besedo nevtralni stanovanjski najem-niki in zborovalci. — Krokodil.

Maribor.

6000—7000 volilcev bo imel Mari-bor pri sedanjih volitvah. Kakšno go-spodarstvo je moralo biti pod prejšnjim režimom, je razvidno iz tega, da je bilo pri zadnjih volitvah samo — 3856 volil-nih upravičencev!

Ni nesoametna stvar. Policijski ko-misar obvešča, da se policijska ura za plesne in podobne prireditve v gostilnah pod nobenim pogojem ne bo podaljšala čez 1. popolnoč. Po našem mnenju še preveč za podobne prireditve v podobnih čas'h.

Iz stranke.

Vsem zaupnikom! Kakor je življenje trdo za proletarskega posameznika, tako in še hujše je za proletarsko stranko. Ka-kor razumemo, da težko živiš, tako je treba, da tudi ti razumeš, da stranka tež-ko izhaja. Nikakor torej ni prav, če ji kaj dolguješ. Stori svojo dolžnost vselej red-no, ne dai se prositi za tisto, kar veš, da moraš dati. Dvakrat da, kdor hitro da, samo polovico pa da tisti, ki da prepozno.

Kdor še nima »Socialističnega kole-darja«, naj ga naroči takoj. Stane lepo in trdno v platno vezan s a m o 12 Din. — Vsebuje pa poučne in praktične stvari. Naroča se pri Pokrajinskem tajništvu SSJ v Ljubliani, poštni predal 168 — osebno v Franč škanski ulici 6, I. nadstr. Zaupniki poskrbite, da bo kmalu razprodan.

Vestnik Svobode.

2. čajni večer abstinenčnega odseka »Svobode« se bo vršil v sredo dne 17. t. m. ob 20. v upravi »Napreja«. Vabljeni so tudi prijatelji abstinence, da bo medse-bojna diskusija živahnejša.

Orkester »Svobode« v Spodnji Šiški (Ljubljana) bi rad kupil, ali pa zamenjal za kako drugo godalo, 2 trombona. Vse sodrugi na Štajerskem prosimo, naj na-znaniijo upravnistvu »Napreja«, če ima trombone kaka trgovina v zalogi.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUB-LJANI.

Drama: v torek, 16. januarja zaprto: v sredo: »Čudež sv. Antona« in »Črna dama iz sonetov« (red B); v četrtek: »Idi-iot«, začetek ob pol 8. (izven); v petek: »Lil'om« (red D); v soboto: »Vojček« (izven); v nedeljo: popoldne ob 3. »Pe-terčkove poslednje sanje«; zvečer »Živi mrtvec« (obakrat izven); v ponedeljek: »Vojček«.

Opera: v torek, 16.: »Gorenjski slav-ček« (red A); v sredo: zaprto; v četrtek: »Mefistofeles« (red B); v petek: »Niža-va« (izven); v soboto: »Jenufa« (red E); v nedeljo: »Sevilski brivec« (izven); v po-nedeljek: zaprto.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Gorniku je bil to slab izgovor, ki ne drži, toda Kolarjeva je vztrajala, da drugače ne more biti. Delavci niso gospodarji svoje usode in radi tega morajo vzeti delo, kakršno je. Marsikdo lahko pusti delo v tovarni, češ, da ne bo pomagal proizvajati strojev za ubijanje ljudi, pa gre na kmetijo, kjer pomaga pridelovati pšenico, ki jo proda kmet armadi! Kapitalistična družba je tako organizirana, da ne more nihče najti dela, ki bi ne bilo na kak način v zvezi z ubijanjem njegovih tovarišev v drugi deželi.

France je poslušal razprave in v prsih mu je vrelo. Ko se je vračal domov, je videl velik oglas na steni neke prazne hiše, ki je vabil delavce v Hubbardtown. Ondotna družba »The Hubbard Engine Company« je skušala krasti delavce staremu Granitchu in radi tega je obetala dvaintrideset centov na uro za polizurjeno delo. Ko je prišel France domov, je namignil ženi, da bi bilo dobro, če bi se preselila v Hubbardtown. Drugi dan je izpraševal, kakšno delo daje družba, ki obeta tako dobro mezdo. Izvedel je, da je družba povečala tovarno in da izdeluje plinske motorje, ki pojdejo na ladje, ki jih je naročila Anglija za lov na podmorske čolne. Tedaj se je prepričal, da je imela sodružica Berta Kolarjeva prav, ko je rekla, da se delavec v vojnem času ne more izogniti delu, ki ne bi služilo ubijanju ljudi. Zato je sklenil, da ostane tam, kjer je. Plača je dobra in zahteval bo še več; kadarkoli in kjerkoli bo mogel, bo nagajal vojnim dobičkarjem. Novi ugodni položaj mu je prišel kakor nalašč. Nikdar v njegovem življenju ni bilo dneva, da bi ne bil v skrbeh zaradi pomanjkanja denarja; zdaj je pa drugače. Delo lahko dobi, kjer hoče, mezda je dobra in kaj ga briga, kaj poreče delovodja. Agitiral bo med svojimi tovariši za socialistično stranko, razlagal jim pomen vojne, kapitalistične vojne, ki se bo mogoče kdaj spremenila v vojno druge vrste, ki bo kapitalistom najmanj po volji.

V Leesvillu so se odslej godile čudovite, neverjetne stvari. France Kremen, ki je sovražil kapitalistični sistem iz dna duš, si ni mogel pomagati, da ne bi občudoval novih razmer. Prej samotno in majhno mesto je postalo naenkrat kakor Meka; tujci so prihajali v tisočih — ljudje vseh narodnosti, ver in polti, starci in mladeniči, belopoltni in črnokožci, celo nekaj rjavih je bilo vmes. Leesville je bil kakor San Francisco leta 1849. Denar, ki so ga francoski bankirji posodili ruski vladi in katerega je ruska vlada dala staremu Granitchu, je poplaval kakor zlata povodenj vse mesto. Špekulantje so podražili stavbišča, hišni gospodarji so povišali sta-

narino, hotelirji so podvojili cene, a kljub temu niso imeli prostora za nove prebivalce. Celo Tom Callahan, gospodar »Bufeterije«, je prizidal nov oddelek k svoji gostilni in najel dva pomočnika.

Ponoči so tolpe tujcev hodile po ulicah in g. Lipskega »Gledališna palača« je bila natlačena do vrat. »Bon Marche«, prodajalnica čevljev, je imela vsak teden bankrotno razprodajo, in vrata gostilen, ki so se odpirala na obe strani, niso mirovala noč in dan. Razume se, kjer se zbere toliko moških, tja pridejo tudi ženske — in prišle so v celih rojih vseh narodnosti in vseh polti. V Leesvillu je okrog štirideset cerkva in dušni pastirji vseh sekt so vedno skrbeli, da vsaj navidezno ni bilo vlačug v mestu. Toda zdaj so bile odstranjene vse ovire, policisti so bili brez moči in vlačugarstvo se je šopirilo v Leesvillu pri belem dnevu — šopirilo se je zlato, ki je teklo iz Pariza čez Rusijo. Kamor si pogledal po Glavni ulici, povsod si videl prizore, ki so ti še bolj omajali vero v vojno.

Tedaj je prišla priložnost za socialistično propagando! Množice ljudi, zgnane skupaj iz vseh krajev sveta, odtrgane od domačih navad in pomešane, kakor hudournik prinese in pomeša tisočero navlako, so bile pripravljene na vse. V prejšnjih dneh so ti ljudje živeli tako, kakor so jim pridigovali njihovi duhovniki in politiki in kakor so pisali njihovi časopisi; držali so se svojega dela in starih navad in živeli pohleвно in vsakdanje. Zdaj pa so izdelovali municijo. Recite kar hočete, izdelovanje streliva psihološko vpliva na ljudi. Delodajalec je lahko pobožen in govori o božjem redu in miru, dokler njegovi delavci pulijo plevel na polju, pokrivajo hiše ali polagajo tračnice — toda, ali more biti tak, kadar najemlje delavce za izdelovanje granat, ki se uporabljajo za ubijanje ljudi?

Prišli so agitatorji — socialisti, anarhisti, sindikalisti in industrialni unionisti. Pogledajte civilizacijo, ki so jo vam prinesli vladarji! V najstarejših središčih svetovne kulture so vrgli skupaj deset do dvajset milijonov mezdnih sužnjev — in nato je govornik na drobno orisal krvavo in zverinsko igro, ki jo uprizarja deset do dvajset milijonov mezdnih sužnjev v Evropi. In govorniki — socialisti, anarhisti, sindikalisti, industrialni unionisti — so imeli dovolj materiala. Dnevnik so bili vedno polni novih podrobnosti o klanju in požiganju, stradanju in boleznih, strupenih plinih in vžigalnih bombah, tisočeri mrtvih na suhem in o torpediranih ladjah na morju. Gradiva je bilo dovolj. — »Pogledajte jih, hinavce, kam so privedli svet s svojo kulturo in vero! To so tisti, ki zahtevajo od vas, delavci, da jim morate slediti; to so oni, zaradi katerih ste vi priklenjeni na stroje že toliko trpljenja polnih let!« — — —

(Dalje prih.)

Dopisi.

Sklep. V zadevi volitve narodnih poslancev v narodno skupščino v smislu kralj. ukaza od 21. decembra 1922 št. 287. 31. nov. (Štev. 433. Ur. L. št. 131./22) se usvoji zahteva Franca Gabrovška, kaplana na Jesenicah št. 91, da se popravi volilni imenik politične občine Jesenice tako, da se iz njega izloči in sicer: 35.) **Pretnar Jakob, tov. delavec v imeniku pod Sava 179,** ter temu odgovarjajoče popravi abecedni imenik, ker glasom potrila županstva občine Jesenice od 4. januarja 1923. imenovani ob razpisu volitev dne 22. decembra 1922, ni imel več stalnega bivališča v občini Jesenice. Kr. okrajno sodišče v Kranjski gori, odd. I. dne 11. januarja 1923. — Sodr. Jakob Pretnar v resnici stanuje že šest let neprestano v obč. Jesenice hiš. št. 179. dočim pa ne vemo, kako je gospod dušni

pastir iznašel laž, da imenovani nima stalnega bivališča, morda zato, ker je delavec in član razrednih organizacij. — Prav tak sklep z isto vsebino in istim vzrokom reklamiran tudi od gosp. kaplana Gabrovška z Jesenic je prejel tudi soodr. **Martin Bručan, predsednik »Svobode«** na Jesenicah. Tudi to je prokleta laž, ker stanuje soodr. Bručan že ves čas po vojni stalno v obč. Jesenice v hiši št. 62. — Delavstvo na Jesenicah, ako še nisi spoznalo volkov v ovčjih kožuhih, naj ti služi ta primer dušnega pastirja za zgled, ki hoče z lažnjivimi argumenti odvzeti razredno zavednim proletarcem moč, da bi soodločevali v državi. Tak je klerikalizem in njega predstavniki, ki so pripravljeni pomagati tudi hudiču, samo, da si zasigurajo moč vladanja. Delavstvo v splošnem, posebno pa na Jesenicah naj si zapomni, da dokler se delavstvo ne bo zavedalo svojih državljskih pravic

in dokler bo brezbrizno, tako dolgo se bodo ponavljale take neprilike.

Šport.

Planinke, planinci! Mariborska podružnica »Slov. plan. društva« bo priredila dne 1. februarja t. l. ob 20. v Goetzovi dvorani v Mariboru svoj letošnji **planinski ples**, na katerega vabi s tem vse prijatelje planin. Prireditel bo nudila vse dobrote prave planinske veselice. Brez predpisov, Godba »Drave«, Vstopnice 15 dinarjev.

Delavec brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške. Zato naročajte in širite svoje glaslo »Napreč!«

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

SUKNO

za promenadne in športne obleke
v bogati izbiri
priporoča trdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Pridobivajte naročnike



BERSON
GUMENE PETE IN
GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnija so kakor usnena!
Najbolje varstvo proti vlagi i mrazi!

PERILO

za dame, gospode in otroke

po zmernih cenah pri

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.